

मकवानपुरबाट प्रकाशित लोकप्रिय 'क' वर्गको पत्रिका

साझाकुरा

राष्ट्रिय दैनिक

www.sajhakuranews.com

विद्यार्थीलाई मानव बेचबिखनविरुद्धको सचेतना

हेटौंडा, २८ कात्तिक/मानव बेचबिखनविरुद्धको सचेतनामूलक अभियानका रूपमा दिइएको छ । प्रशिक्षक राष्ट्रिय मानवबेचबिखन आयोग बागमती प्रदेशका निमित्त कार्यालयप्रमुख उपसचिव पवनकुमार भुम्भे प्रशिक्षण दिइएका थिए । मानवबेचबिखन तथा मानवबेचबिखनका घटना र यसबाट जोगिन नपाइने जन्म पार्ने कुराको विषयमा जानकारी दिई प्रशिक्षक भइने आफ्नो टोलभित्रैकममा यस्ता घटना हुनसक्ने भन्ने चनाखो रहन आग्रह गरे । नागरिकको नजिकको सरकार भएकाले स्थानीय सरकारले यस्ता कार्यकमलाई थप प्रभावकारी ढंगमा अभियानलाई रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने उनको भनाई छ । सामाजिक विकास समितिका संयोजक अनन्तरप्रकाश अग्रवालको सभाध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रमेश सुवेदीको प्रमुख आतिथ्यता रहेको थियो ।

बागमती सरकारको सयदिनः ३ वटा एन जारी, १३ किमि सडक कालोपत्रे

प्रतिष्ठा न्यौपाने
हेटौंडा, २८ कात्तिक/बागमती प्रदेश सरकारले दिने १०० दिनको उपलब्धि सार्वजनिक गरेको छ । मुख्यमन्त्री बहादुरसिंह लामाले सयदिन पुगेको पनि १० दिनपछि अर्थात् बुधवार मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय परिसरमा उपलब्धि सार्वजनिक गरेका हुन् । मुख्यमन्त्री लामाले नीतिगत र कानुनी सुधार, संवैधानिक नियुक्त तथा अन्य निकायमा काम सम्वद्धि रित्त पढ्दा परिपूर्ति, सार्वजनिक प्रशासन तथा जनसर्जन प्रशासन, पूर्वाधार निर्माण, स्वास्थ्य, सामाजिक कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रको विकास, युवा तथा खेलकूद, प्रदेशको विपत्तिय अवस्था र सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनलगायत नीतिगत र संस्थागत उपलब्धि समेटेर सयदिनको प्रगति प्रस्तुत गरे ।

मानवोपन, ९३ बड्का सिफारिस र स्थानीय तहले १५८ वटा सडका भएको जनाएका छन् ।
मन्त्री अमनकुमार मास्केले नेतृत्व गरिरहेको औषिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयबाट कार्यसम्पादक भएका पूर्वाधार विकासलाई १३ किलोमिटर सडक कालोपत्रे, ११ किलोमिटर सडक ढलान, २२ किलोमिटर ग्राभेल, २४ किलोमिटर नयाँ ट्युबक, ४ वटा सडक पुल, १ वटा झोलाङ्गो पुल र ३ वटा सामुदायिक भवन निर्माणकार्य सम्पन्न भएको लामाले आफ्नो उपलब्धता समेटेका छन् ।
प्रदेशका रूपमा आयोगको पहिचान र प्रदेश सरकारको प्रशासनिक भवन निर्माण योजनाको जगमा प्राप्ति प्रक्रिया अन्तर्गत राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोगना निर्धारणका लागि राष्ट्रिय योजना आयोगमा पढल गरिएको छ ।
बागमती प्रदेश सरकारका मन्त्रालय तथा निकायको कार्यसम्पादनमा

प्रभावकारिता ल्याउन मुख्यमन्त्री र मन्त्रीहलबीच कार्यसम्पादन गरिएको, प्रदेश सरकारका मन्त्रालय, निकाय तथा कार्यालयमार्फत सबै किलोमिटर सार्वजनिक सेवाप्रवाहको कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गरिएको, सेवा प्रवाहमा नागरिकको सरल पहुँच स्थापित गर्न विषयगत कार्यालय स्थापनामा जोड दिइएको मुख्यमन्त्री लामाले जानकारी दिए । यस अवधिमा माहिला, दलित, आदिवासी जनजाति, अपाहिता भएकाहरुको हकहितको प्रवर्द्धन तथा जीवनस्तर सुधारका क्षेत्रमा प्रदेश सरकारले महत्वपूर्ण कार्य गरेको लामाको दावी छ ।
प्राकृतिक विपद्को समयमा अतिप्रसन्न औषिक पूर्वाधारको मर्मत सम्भारका लागि द्रुतप्रतिक्रिया टोलीको गठन, दशौं पूर्वसन्ध्यामा भएको विपद्को कारण अतिप्रसन्न प्रदेश राजधानी हेटौंडाले उपलब्धका जोड्ने मुख्य तीन प्रादेशिक सडक तथा विभिन्न जिल्लाका सडकका सवारी आवागमन सुचारु गरिएको,

अतिप्रसन्न सडक, सिँचाई, खानेपानी लगायतका औषिक संरचनाको पुनःनिर्माण कार्य भइरहेको लामाले जनाकारी दिए ।
मुख्यमन्त्री लामाले सामुदायिक विद्यालयका औषिक गुणस्तर सुधारका लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन, प्रदेशाधिकारका स्थानीय तहको क्षमता विकासका लागि प्रदेश सरकारले गरेको विपत्तिलगायत, अग्रता विकासक कार्यक्रम, विपत्तिय लगानी र सहकार्यालयक हकहितको प्रवर्द्धन तथा जीवनस्तर सुधारका क्षेत्रमा प्रदेश सरकारले महत्वपूर्ण कार्य गरेको लामाको दावी छ ।
मुख्यमन्त्री लामाले यस अवधिमा आफूले सरकारको जग बसाले काम गरेको दावी गरे । 'यसअवधिमा सरकारले फाउण्डेसन निर्माणको काम गरेको छ । अब नतीजामुखी काम देखिन्छ', उनले भने । कुनैपनि सरकार गठन भएको सप दिनमै उपलब्ध हुने गरी काम गर्न नसकेको पनि उनको भनाई थियो । 'विपद्को समयमा सरकारले धेरै काम गरेको छ । केही समस्या पनि भएकी छन्', उनले भने । मुख्यमन्त्री लामाले अधिले सरकारले ल्याएको बजेटका कारण आफ्नो मिशनअनुसार काम गर्न नसकिनेको बताए ।

मन्त्री तामाडको १०० दिन २१५६ नयाँ घरेलु उद्योग र फर्म दर्ता, प्रदेशभर प्रभावकारी बजार अनुगमन

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २८ कात्तिक/बागमती प्रदेशको उद्योग, वाणिज्य, भूमि तथा प्रशासन मन्त्री शुकमाया तामाडले मन्त्रालय सम्मलेको १०० दिनको कार्यपत्र विवरण सार्वजनिक गरेकी छन् ।
गत ९ साउनमा मन्त्री नियुक्त भएकी तामाडले 'प्रदेश हस्तान्तरणमा स्थापना तथा सञ्चालन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक' प्रदेशसभाबाट पारित भई प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशनपछि कार्यान्वयनमा आएको बताइन् । 'प्रदेश औद्योगिक व्यवसाय ऐन' र 'प्रदेशिक व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी ऐन' तयार गरी अन्य मन्त्रालयबाट राई दिई मन्त्रिपरिषद्मा पेश गर्ने प्रक्रियामा रहेको जानकारी दिइन् ।
मन्त्री तामाडले आर्थिक बाढीपहिरोको अति न्यूनतरणमा भने सरकारले केही महत्वपूर्ण काम गरेको जनाइएको छ । सरकारका अन्य उपलब्धता खानेपानी कार्यलय स्थापना र विद्युतीय चासक अनुमतिपत्र प्रणालीको विकास पनि समेटिएका छन् ।
मुख्यमन्त्री लामाले यस अवधिमा आफूले सरकारको जग बसाले काम गरेको दावी गरे । 'यसअवधिमा सरकारले फाउण्डेसन निर्माणको काम गरेको छ । अब नतीजामुखी काम देखिन्छ', उनले भने । कुनैपनि सरकार गठन भएको सप दिनमै उपलब्ध हुने गरी काम गर्न नसकेको पनि उनको भनाई थियो । 'विपद्को समयमा सरकारले धेरै काम गरेको छ । केही समस्या पनि भएकी छन्', उनले भने । मुख्यमन्त्री लामाले अधिले सरकारले ल्याएको बजेटका कारण आफ्नो मिशनअनुसार काम गर्न नसकिनेको बताए ।

मनहरी कपको सेमिफाइनल पुगे नमोबुद्ध र परेली

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २८ कात्तिक/नमोबुद्ध क्लब पदमपोखरी र परेली क्लब बलिवुटले दोस्रो सेमिफाइनल पुगेको छ ।
मनहरी गाउँपालिका-४ मंसिरोस्थित पशुपतिनाथ मन्दिरको सेमिफाइनलमा बुधवार भएको पहिलो क्वाटरफाइनलमा नमोबुद्धले एफसी डेडोलाई २-१ ले हराउँदै अन्तिम चारमा स्थान सुरक्षित गरेको हो ।
११ औं मिनेटमा आकाश रानाको गोलमार्फत नमोबुद्धले खेलमा अग्रता लिएको थियो ।
४२ औं मिनेटमा सामुन्ने सुनारले फ्रीकिकमार्फत सुन्दर गोल गर्दै अग्रता दोब्बर बनाए । डेडो एफसीका अक्षित दुराले ५५ औं मिनेटमा एक गोल फर्काए पनि टिमलाई हारबाट जो गाउन सकेन । नमोबुद्धमा सामुन्ने सुनार नै खेलको म्यान अफ द म्याच घोषित भए ।
दोस्रो खेलमा एफसी परेलीले जन्सिङ युवा क्लबलाई २-० ले हराउँदै सेमिफाइनल भिडन्त पकड गयो । पहिलो हाफ गोलर हित बरबारी खेलेको परेलीले दोस्रो हाफमा २ गोल थपेको हो । दोस्रो हाफको डेडो मिनेटमा समीप

डकालको गोलमार्फत परेलीले अग्रता लिएको थियो । त्यसको दुई मिनेटमै प्रिफ स्याङ्गाले अग्रता दोब्बर बनाए । जन्सिङले गोलगर्ने केही राम्रो मौका पाएपनि सदुपयोग गर्न सकेन । खेलको म्यान अफ द म्याच परेलीका सलिल डकाल घोषित भए ।
प्रतियोगितामा विद्युत् पहिलो खेल मनहरी-५ र मनहरी-२ को बीचमा हुनेछ भने दोस्रो खेल पदमपोखरी युनाइटेड र मकवानपुरराई जेसीका बीचमा हुनेछ । यही मिसर ३ गतेसम्म सञ्चालन हुने दोस्रो चैत्रपूर जेसीका मनहरी कप फुटबल प्रतियोगितामा मकवानपुरका १६ टिमको सहभागिता रहेको थियो ।
प्रतियोगिताको विजेताले एक्लाक एकवार १११ खैराप तथा उपविजेताले ५१ हजार १५१ खैरापसहित टुफी प्राप्त गर्नेछ । यस्तै सर्वोत्कृष्ट खेलाडीले ७ हजार पाँचसय तथा अन्य विधागत उत्कृष्टले जन्ही नगर ३ हजार पाँचसय खैरापसहित टुफी प्राप्त गर्नेछ ।
चैत्रपूर जेसीका मनहरीको आयोजना तथा मकवानपुर र गाउँपालिकाको ४ तम्बर ढाडाको मुख्य प्रायोजन तथा मनहरी गाउँपालिकाको सहयोगमा प्रतियोगिता सञ्चालन भएको हो ।

सम्पूर्ण ब्राण्डका गाडी एकै ठाउँमा सम्पूर्ण सेवासहित

कार वास मित्र/बाहिर
वायरिड मर्मत
मेशिनद्वारा A/C मर्मत तथा ज्याँस रिफिलिङ
सेन्सरसठबन्धी समस्या कम्प्युटरबाट जाँचिने
डेन्ट, पेन्ट, प्लाष्टिक/ज्याँस/इलेक्ट्रिक वेल्डिङ
टायर ब्यालेन्स, पन्चर र फेर्ने काम मेशिनबाट
हेटौंडामै पहिलो पटक N₂ (Nitrogen) हावा टायरमा भरिने
इन्जिनसठबन्धी सबै काम
Himalayan Motors Pvt.Ltd.
हेटौंडा, चौकीटोल,
सम्पर्क नं.: ०५७-५९०३३३

मुख्यमन्त्री लामालाई माओवादी केन्द्रको ८ बुँदामा ध्यानाकर्षण

साझाकुरा संवाददाता
हेटौंडा, २८ कात्तिक/बागमती प्रदेशका मुख्यमन्त्री बहादुरसिंह लामालाई नेकपा (माओवादी केन्द्र) बागमती प्रदेश संसदीय दलले ८ बुँदामा ध्यानाकर्षण गराएको छ ।
पूर्वमुख्यमन्त्री तथा सचिव शालिकराम जम्कट्टेले, पूर्वमन्त्री तथा प्रमुखसचेतक रत्नप्रसाद डकाल, पूर्वमन्त्री कुमारि मोक्तानलगायतले सरकारले जनताका आशा जगाउने खालका कार्यसम्पादन गर्न नसकेको आरोप लगाएको छ ।

अखिलम्व कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा जोड दिए ।
ध्यानाकर्षण पत्रमा सचीवताको संस्थागत शुद्धीकरण, सुशासन र प्रदेशको विकासमा केन्द्रित हुनुपर्ने माग राखिएको छ ।
गत अघोष्ठ ११ र १२ गतेको बाढीपहिरोले प्रदेशका विभिन्न जिल्लामा जनघनको ठूलो क्षति भएका रन्डे पीडितका समस्यालाई तत्काल सम्बोधन गर्न माग गरिएको छ । माओवादीले सरकारका कर्मचारीलाई नष्टाउनु पनि सरकारको ध्यानाकर्षण गराएको छ ।

डाइमिङ्ग सिटने तयारीमा हुनुहुन्छ ? अब निराश नहुनुहोस्..

हाती कतै जतिसुकै नजान्ने भएपनि दक्ष तथा अनुभवी प्रशिक्षकद्वारा गाडी सिकाइनुका साथै लाइसेन्स परीक्षा र टायल सतह पास गर्न सक्ने जगरी इन्जिन प्रशिक्षण दिइन्छ ।

हावा विशेषताहरु:

- अनलाइन फर्म गर्ने सुविधा ।
- रोड टेस्ट जाराइन्छ ।
- दक्ष प्रशिक्षकद्वारा प्रशिक्षण ।
- लाइसेन्स टायलको प्राविधिक ज्ञान दिइन्छ ।
- गाडीको पार्टपुर्जासठबन्धी सम्पूर्ण ज्ञान दिइन्छ ।

प्रबन्ध निर्देशक: टिका कुमारी टुलाल
के.के. डाइमिङ्ग प्रशिक्षण केन्द्र
हेटौंडा-१ चौकीटोल (हिमालयन मोटर्स अगाडि)
सम्पर्क: ९८४५०७९५, ९८५०२८६९८, ९८४५२००५०

साझा कुरा

अतिक्रमणको चपेटामा राजकुलो

पूर्वपश्चिम राजमार्गको राप्तीपुल नजिक मुहान भएको एउटा राजकुलो करिव ७ बर्षदेखि बाँधिएको छ। कुनो चलाउन नसकेर बाँधिएको होइन। यो कुनो करिव ७ किलोमिटर पश्चिम नवलपुर तल्लोतालसम्म पुग्छ। हेटौँडा-११ राजमार्ग भन्दा तल्लो तहको अधिकतम खेतमा सिंचाई पुग्ने यो कुनो किन बाँधेको भयो? धेरै रकमले मर्मत हुने थियो तर, त्यो कुलोमा ध्यान पुग्न सकेन र अहिले संचालनमा छैन। जग्गा प्लटिङ गर्न भूमिआफैकाै कारण सिंचाई ठप भएको थियो। कृषिउपज अत्यत कम गर्नका लागि सरकारले खेतवारी बाँधेर खानेलाई कारबाही गर्ने घोषणा गरेको भएपनि त्यो घोषणालाई यही एउटा कुलोले गिज्याएको छ। यो घोषणा कर्मान्यवन् भयो भने सामान्य किसानले जरिवाना तिर्नुपर्ने छ। तर, उपमहानगरको एउटा वडाका सयौं विवाहा जग्गा सिंचाईयोग्य भएर पनि अहिले बेवास्ताको चरम सिकार भएको छ। हेटौँडा-११ को सयौं विवाहा जमीनमा सिंचाई गर्न राप्ती खोलाको ऐतिहासिक राजकुलोमा करिव ७ बर्षदेखि पानी बन्न छोडेपछि यहाँका किसान चिन्तित छन्। हेटौँडाको राप्ती पुलको पश्चिममा रहेको मुहानबाट लगाएर कुनो बनाउनुपर्ने अवस्थामा छ।

पञ्चायतकालमा निर्माण भएको कुलोमा बिगत ७ बर्षदेखि एकथोपा पनि पानी बगेको छैन। कुलोमा पानी बन्न छोडेपछि किसानले स्वभावी गरेपनि यसको कुनै उपाय थिएन। तलका कुनो मर्मत गरेर चलाउन माग किसानले गरेका छन् तर, कुनै शक्तिकेन्द्रले यो कुनो मर्मत गर्न रोकेको छ भने कुनै किसानले थापा पाउन सकेका छैनन्। राप्तीखोलाको मुहानमा कुनो केही मिटर सुख बनाएर पानी आर्पितको व्यवस्था गरिएको थियो। थानाभन्दा, नवलपुर हुँदै सरस्वतीको तल्लो तालसम्म ७ किलोमिटर लामो कुलोमा पानी आर्पित हुन छोडेपछि थानाभन्दाको २०० विवाहा, नवलपुर झोलाङ्गो पुलको १०० विवाहा, तल्लोतालको १०० विवाहा भन्दा बढी जग्गा सिंचाईयोग्य भएर पनि बाँधे रहेको छ। कुनो मर्मत गर्न किसानको माग बाहिरको अस्थायी रकमा रहेको छ र सरकारी निकायको ध्यानार्कषण नभएको बलाए। किसानले धेरै ठाउँमा कुरा राखिसके, मन्त्रालयमा कुरा गर्दा बजेट छैन भन्दछन्। वडावासीको मर्का कुनै पनि निकायले सुनुवाइ गरेको छैन। कुनो मर्मत गर्न कति हैषयौं लाग्ने हो भने अनुमान पनि किसानले गर्न सकेका छैनन्। यो बजेट प्रदेश सरकार वा केन्द्रीय सरकारले विनियोजित गर्नुपर्दथ्यो। स्थानीयको पहुँच पुग्न र लामो समयदेखि चन्दै आएको कुनो बन्द भयो। कुनोमा पानी नचलेको बहानामा लुलावडा र पहुँचवालाले आफ्नो खेतवारी प्लटिङ गरिरहेका छन्। भू-माफियाले कुनो बनाउन नदिएको आरोप स्थानीयले लगाएका छन्। ०७३ सालदेखि कुनो बन्द भएकोपनि स्वयं माफिया परेका छन्। डिपबोर्डिङ गर्ने योजना पनि स्थानीयले चर्चा गरिरहेका छन्।

राप्तीको पानी सजिलै कुनोमा चल्ने अवस्थामा कुनो बाँधेर राखियो भने डिपबोर्डिङको योजना भन्न हुनेछ। विद्युत महसुल तिर्नेदेखि यसको संचालन खर्च बेग्लै चलाउनु पर्ने हुनेछ। सिंचाई भएको अवस्थामा धान, मकै गहुँलागायतका अन्नबाली, नगदेबाली हुने गरेको थियो। अहिले जग्गा बाँधेर रहेको छ। सरोकारवाला निकायले नियतसम्म कुनो मर्मतभरमाका वेवास्ता गरेको गुनासो स्थानीयको छ। विगतमा कुनो मर्मत गर्न उमिति बनाइएको थियो। समितिले प्रतिकट्टा वर्षिक एक सय हैषयौंसम्म शुल्क सभित गरेरको थियो। तर, अहिले समिति पनि सक्रिय छैन। सीमित व्यक्तिलाई कुनो नचल्दा खेतवारी प्लटिङ गर्न पाइने आशा पनि छ। उपमहानगरको वडाका कृषिउत्पादन हुने जमिन बाँधेर रन्छन् भने दूरदराजका गाउँदेसीमा के होला? सामान्य नागरिकले पनि सजिलै अनुमान लगाउन सक्छ। युवालाई उत्पादनसँग जोड्ने र बैदेशिक रोजगारीका लागि खाडी मुलुक जानबाट रोक्ने ठूलो नारा धक्याउने सरकारी निकायले थाहा नपुगेको हो? यो कुनो संचालनमा ल्याएर किसानले उत्पादन गरेको तरकारी हेटौँडा बजारमा विक्री भएको हेर्ने दिन फेरि आउला न?

प्रजातन्त्रका अगाडि अनेक विशेषता नभएर व्याख्या गर्ने प्रचलन संसारभर छ। २०४६ सालपछि नेपाली प्रजातन्त्रको अगाडि पनि हाइड्रिड वा विभेदकारी जस्ता विशेषणहरू प्रयोग भएका थिए। २०६२/६३ को जनआन्दोलन र नयाँ संविधान जारी गरिए पश्चात् नेपाली प्रजातन्त्रलाई लोकतन्त्र भनेर बोलाउन थालियो तर यसको अर्थ र मर्मको बहस भने अत्यन्तै कमजोर र अलोकनिय रह्यो। अर्क त्यसमा पनि यसको आर्थिक परिभाषाले कहीकतै प्राथमिकता लोकेको देखिँदैन।

लोकतन्त्र के हो भन्ने बहसमा अक्सर जनताका लागि जनताद्वारा गरिने शासन व्यवस्था हो भन्ने प्रजातन्त्रको पुरानो परिभाषाले नै अर्को पनि प्राथमिकता पाएको देखिन्छ। यो त २०४६ पछि पनि थियो होइन भन्ने प्रश्नमा 'पहिला राजा थिए प्रजातन्त्र नीतिथियो' जस्ता उत्तरदेखि समावेसिताका भीति अन्वयमान गरिएका उत्तरसम्म सुन्न पाइन्छ। जुन दुःखबाट राजनीतिक परिवर्तन भएको थियो, त्यसको मर्म सहित आज सभ्यताको लोकतन्त्रको साक्षात् परिभाषा अर्को पनि निर्माण नभएको अत्यन्तै दुःखद परिस्थितिमा छौं हामी। यहाँ हामी एउटा विषयमा प्रष्ट हुनु आवश्यक छ। लोकतान्त्रिक संविधान जारी गर्दा हामीले नेपाल अर्थात् लोकतान्त्रिक मुलुक भयो भनेर घोषणा गरेको होइन।

नेपाललाई क्रमिक रूपमा लोकतान्त्रिक मुलुक बनाउँदै गैँसौने र सो प्रक्रियामा हुने धेरै खाले संस्कारहरू परिवर्तनहरूका माध्यमबाट कालान्तरमा आर्थिक र सामाजिक विकास समेत हासिल गर्न आवश्यक आर्थिक, सामाजिक र राजनीतिक कडाताहरू निर्माण गर्नुपर्ने हुन्छ। यो संकल्प गरेको हो। यस्ता व्यवस्थाहरू मार्फत नेपाली समाजक वर्तमानकदम प्रदान गर्न सहमति गरिएको हो। त्यस अर्थमा लोकतन्त्र वर्तमानमा पूर्ण रूपमा अन्वयमान गर्ने भन्ने प्रतिबन्धमा हामीले अहिले बन्दै राखेका र संविधान जारी गर्दा पनि यो व्यवस्थाको सन्ततीकरणमा गर्नुपर्ने धेरै काम छन् भने स्वीकार गर्नुपर्ने थियो।

दुर्भाग्यवश, हामीले यस्ता प्रायः सबै प्रकारका संकटहरू झिक्नुपरेका छौं। यो समयको आन्तरिकशासन पनि प्रायः केका छैन। तर त्यो पनि सत्य हो, त्यही संकटहरूका जवान र त्यो आन्तरिकशासन फेरेर आर्जन गर्नुका हामीसँग विकल्प पनि छैन। यो लामो भौतिक पछि हामीले अहिले अग्रसर गरिएको लोकतन्त्रका तीन प्रमुख खम्बाहरू हेरेर। पहिलो खम्बा न्यूनतम प्रजातन्त्र हो। प्रजातन्त्रलाई परिभाषा गर्नु न्यूनतम आधारभूतका केन्द्रित र अधिकतम आधारभूतका केन्द्रित हुनु हुन्छ प्रजातन्त्रहरू हुन्। न्यूनतम प्रजातन्त्र निर्वाचन मार्फत सरकार स्थापना गर्ने र त्यो निर्वाचनमा नागरिकहरूको स्वतन्त्र रूपमा उम्मेद्वार बन्न पाउने, मतदानमा सहभागी हुन पाउनुपर्ने विषयमा केही केन्द्रित वा सीमित हुन्छ। राजनीतिक शक्ति सृष्टि गर्ने कुनो पनि परिभाषा अहिले पनि प्रचलित नै छ। अर्को

हाम्रो राजनीतिक व्यवस्थाको आर्थिक परिभाषा के हो ?

डा. सजिब हुमागाई

राजनीतिशास्त्री सेवोस्वस्थीले पनि त्यही कोणबाट सत्तामा रहेकाहरूले निर्वाचनमा पराजित हुनु सक्छन् र निर्वाचन हारे पश्चात् सरकार छोड्नु नै लोकतन्त्र हो भने का छन्। अधिकतम आधारभूतका केन्द्रित परिभाषाहरू राजनीतिक शक्तिको बाँडफाँटसँगै निर्वाचन प्रक्रिया, नागरिक सभाको सहभागिता र सरकारको नीतिव्यवस्था समेत संचालनका प्रक्रियामा सबै विषयलाई समावेस गरेका छन्।

निश्चित रूपमा न्यूनतम र अधिकतम आधारभूतका बीचमा रहेर पनि धेरै प्रकार र परिभाषाहरू छन्। २०७२ सालमा संविधान जारी गर्दा वा जारी गरे पश्चात् पनि हाम्रो ध्यान अर्को प्रजातन्त्रका न्यूनतम आधारभूतका मात्रै केन्द्रित छ। दोस्रो नेपाली लोकतन्त्रले उदावादी दर्शनले प्रदान गर्न सामाजिक एवं राजनीतिक समानताका सिद्धान्तलाई मिश्रित रूपमा अन्वयमान गरेको छ। २०४६ साल पश्चात्को नेपाली प्रजातन्त्रिक अन्वयमानलाई जातीय, क्षेत्रीय लगायत कोषबाट विभेदकारी रहेको टिप्पणीहरू थिए।

त्यस्तो विभेद अन्त्य गर्न आइरिस योडले अर्को फेडरल विस्थापनसँगै संसदात्मक सन् २००० मा प्रस्तावित गरेको पुस्तक 'डब्लुजि' अर्कै उमेदीपूर्णमा व्यक्त गरेका थिए। यसको बारेमा निर्णय हुँदै, उसको सहयोगिता छ कि छैनलाई प्रजातन्त्रको घेरावाट मान्नको आधार बनाउनुपर्दछ भने तर्कले सबैभन्दा धेरै ग्राह्यता पायो। तर हामी त्यतिमा मात्रै सीमित रह्यौं। सामाजिक एवं आर्थिक समानतालाई स्वीकृत गर्न उदारवादी सिद्धान्त निम्न कसरी अस्मान नीति र सिद्धान्त अन्वयमान गर्ने सकिन्छ भने वकालत गरेका भने रक्स र उनका प्रखर अनुयायीहरू अत्यन्तै सेवको भन्दा बढि केन्द्रित सरकारको स्मरणता, वित्त किम्वीकाको बहल संस्कृतिमाथिभन्दा अत्यन्तै अन्वयमानसँगै समेटेका छौं।

सबै नागरिक समान हुनु र उनीहरूलाई समान अधिकार प्रदान गर्नु भनेर क्रमिक रूपमा आर्थिक, सामाजिक एवं राजनीतिक समानता हासिल गर्न सकिन्छ भने सिद्धान्तले काम गर्न किन सकेन भने प्रश्नको उत्तर खोजेका उदारवादी चिन्तकहरूले दिएका प्रायः सबै

राजनीतिक रूपमा हामीले यस्तै धेरै विशेषता एकअर्कासँग कसरी सम्बन्धित छन् र यी सबै विशेषतालाई कसरी समायोजन गर्ने भन्नेमा अठोट पनि हाम्रो आफ्नै राजनीति निर्माण गर्न सकेनौं। माथि उल्लेख गरे आर्बोजिम एक दशक अगाडि हामीले नेपाललाई आगामी २, ३ र ४ दशकका लोकतांत्रिक बनाउने संकल्प गरेका हो।

समाधानलाई अन्वयमान गर्ने प्रयत्न गर्नु। तेस्रो, हाम्रो लोकतन्त्रले आर्थिक सिद्धान्तलाई समावेस गर्ने गरेको सभ्यता प्रजातन्त्रका धेरै पक्षलाई समेटेको छ। सन् १९९६ मा उनले आफ्नो आर्थिक मार्फत भारतले अन्वयमान गरेको प्रजातन्त्र सहवर्ती भएको र त्यस्ता विशेषताहरू नै भारतमा प्रजातन्त्रको व्यवस्थापनका आधार भएको व्याख्या गरे र त्यसलाई विस्थापनीय रूपमा नै स्वीकार गरियो।

सामाजिक पहिचानका आधारमा विभाजित देशहरूमा रहेर जात र क्षेत्रको सरकारमा (खासरी बृहत् गठनसम्म मार्फत) प्रतिनिधित्वका लागि आवश्यक समानुपातिक लगायतका निर्वाचन प्रणाली, सीमान्तक समुदायलाई विशेष अधिकार र उनीहरूको अधिकार संरक्षण गर्ने गै-बहुमतिय सिद्धान्तहरूको अन्वयमान गर्दा सहमतिमा आधारित शासन प्रणाली सञ्चालन गर्न सकिने उनका तर्कहरूलाई हामीले धेरै हदसम्म स्वीकार गरेका छौं।

राजनीतिक रूपमा हामीले यस्तै धेरै विशेषता एकअर्कासँग कसरी सम्बन्धित छन् र यी सबै विशेषतालाई कसरी समायोजन गर्ने भन्नेमा अर्को पनि हाम्रो अठोटै रणनीति निर्माण गर्न सकेनौं। माथि उल्लेख गरे बमोजिम एक दशक अगाडि हामीले नेपाललाई आगामी २, ३ र ४ दशकमा लोकतांत्रिक बनाउने संकल्प गरेका हो। त्यसका लागि प्रष्ट उपायहरू आवश्यक छन्। हरेक राजनीतिक दलको आ-आफ्नै रोमिएपण चाहिँदछ र त्यो नै राजनीतिक प्रतियोगिताको प्रमुख विषय हुनुपर्दछ। तर त्यति हुँदाहुँदै पनि उठेता तीतो सत्यलाई भने स्वीकार गर्न पर्दछ। हाम्रो लोकतन्त्रका दुई प्रमुख आधारहरू, समानताको लागि अस्मान नीति र गै-बहुमतिय सिद्धान्तहरू न्यूनतम प्रजातन्त्रलाई मात्रै अन्वयमान गर्दा कदापि पूर्ण अन्वयमान गर्न सकिँदैन।

कि हामीले प्रजातन्त्रका अधिकतम आधारहरू अन्वयमान गर्ने राष्ट्रिय संकल्प गर्नुपर्दछ कि दोश्रो र तेस्रो सिद्धान्तको अन्वयमानलाई केही समय स्थगित गर्नुपर्दछ। अहिले अन्वयमानका बीचमा प्रष्ट वैमेल छ। सिरकाको खोल सिरानीमा हालेको जस्तो भएको छ। यसमा प्रष्टता र सुधार बिना हाम्रो लोकतांत्रिक अन्वयमान

तात्विक भिन्नता आउँदैन। राजनीतिक परिभाषा वा बहस मात्रै पर्याप्त भने छैन। हाम्रो लोकतन्त्रको दोषो प्रष्ट खान्दा सबै समानताको लागि अस्मान सिद्धान्तमा आधारित भएको लोकतन्त्रको आर्थिक परिभाषाको बारेमा पनि बहस छनफल आवश्यक छ।

हाम्रो संविधान र तत्कालीन समयको राजनीतिक सभ्यताले नेपालले हरेक नागरिकहरूको भन्दा बढिमा हुने सकारात्मक स्वतन्त्रता र सांस्कृतिक अन्वयमानले व्यक्तिको स्वतन्त्रता निर्धारण गर्दछ भन्ने बहुलसंस्कृतिवादीका सिद्धान्तहरूलाई अन्वयमान गरेको छ। परिभाषा देशहरूमा यस्ता सिद्धान्तहरूको स्वीकारोक्ति लगायतका निर्वाचन प्रणाली, सीमान्तक समुदायलाई विशेष अधिकार र उनीहरूको अधिकार संरक्षण गर्ने गै-बहुमतिय सिद्धान्तहरूको अन्वयमान गर्दा सहमतिमा आधारित शासन प्रणाली सञ्चालन गर्न सकिने उनका तर्कहरूलाई हामीले धेरै हदसम्म स्वीकार गरेका छौं।

राजनीतिक रूपमा हामीले यस्तै धेरै विशेषता एकअर्कासँग कसरी सम्बन्धित छन् र यी सबै विशेषतालाई कसरी समायोजन गर्ने भन्नेमा अर्को पनि हाम्रो अठोटै रणनीति निर्माण गर्न सकेनौं। माथि उल्लेख गरे बमोजिम एक दशक अगाडि हामीले नेपाललाई आगामी २, ३ र ४ दशकमा लोकतांत्रिक बनाउने संकल्प गरेका हो। त्यसका लागि प्रष्ट उपायहरू आवश्यक छन्। हरेक राजनीतिक दलको आ-आफ्नै रोमिएपण चाहिँदछ र त्यो नै राजनीतिक प्रतियोगिताको प्रमुख विषय हुनुपर्दछ। तर त्यति हुँदाहुँदै पनि उठेता तीतो सत्यलाई भने स्वीकार गर्न पर्दछ। हाम्रो लोकतन्त्रका दुई प्रमुख आधारहरू, समानताको लागि अस्मान नीति र गै-बहुमतिय सिद्धान्तहरू न्यूनतम प्रजातन्त्रलाई मात्रै अन्वयमान गर्दा कदापि पूर्ण अन्वयमान गर्न सकिँदैन।

कि हामीले प्रजातन्त्रका अधिकतम आधारहरू अन्वयमान गर्ने राष्ट्रिय संकल्प गर्नुपर्दछ कि दोश्रो र तेस्रो सिद्धान्तको अन्वयमानलाई केही समय स्थगित गर्नुपर्दछ। अहिले अन्वयमानका बीचमा प्रष्ट वैमेल छ। सिरकाको खोल सिरानीमा हालेको जस्तो भएको छ। यसमा प्रष्टता र सुधार बिना हाम्रो लोकतांत्रिक अन्वयमान

सर्वसम्पत्तिको स्वीकारोक्ति पछाडि पनि यस्तै आर्थिक तर्कहरू छन् त? छैनन् भने निर्माण गर्न सुनीलो अस्मान छ हामीसँग। हरेक हामीसँग राजनीतिक व्यवस्थाको आर्थिक परिभाषा हुनु मात्रै त्यस्ता तर्कहरूमा आधारित भएर सबै राष्ट्रियताका सिद्धान्तहरू निर्माण गर्न सकिन्छ। जनतालाई एकदमै गर्न सकिन्छ। जनसत्ताका त्याग र सहकार्यको भावना सिर्जना गर्न सकिन्छ। अर्को अर्थमा लोकतन्त्रमा अहिलेका शिक्षा र शकालाई निराकरण गर्ने अर्थ पनि हुन सक्दछ।

(साभार: अन्वयमान)

विकास हो कि साढे सातको दशा ? 'कन्फ्युज'

हाम्रो देशमा सरकार तथा नेताहरू असफल हुनुको कारण ज्ञान र राम्रो भिजन नहुनु नै हो। यसबाहेक धेरै आसेपासे, कार्यकर्ता पाल्नुका साथै अनावश्यक अन्तर्वार्ता र भाषण अनि पार्टीका लागि हरेकतिरबाट सभ्यताि आर्जन गरिरारनु पनि असफलताको कारण हो।

जब घर, समाज र देशमा एकोहीरो घमण्ड, बुरा मानिसहरू सलबलाउँछन् र हामी हुन्छन्, त्यहाँ सबै साढे सातको दशाले घेरिन्छको हुन्छ। यस्तो अवस्थामा जब एक-अर्कोमा राम्रा मानिसहरूले यस्तो समयप्रति कराउँछन्, प्रतिकार गर्दछन् र संघर्ष गरेर आवाज उठाउने गर्दछन्, तब त्यहाँ साढे सातको दशा विस्तारै कम हुँदै जान्छ।

त्यसकारण यस प्रकारको लडाइँप्रति सबै व्यक्ति, समाज सबै पक्षहरूलाई र साथ दिनुपर्छ, खासि मान्ने सोच बोकेर बस्नुहुँदैन, खासि कलममा मात्र अन्वयमान हुँदैन। देश चलाउने नेताहरू तथा निकायहरू व्यक्ति-समाजका लागि आभिव्यक्तिकर हुनु। तर जब मुलुकमा खाद्यी, लोभी र दुष्टहरूको राज हुन्छ, तब त्यो मुलुक र मानिसहरूका लागि भूमिगत र सपनासङ्ग नै हुन जान्छ। यसले गर्दा सबैलाई हानि र दुर्भाग्यसङ्ग नै हुन जान्छ। अहिले हाम्रो मुलुकको कहानी पनि यही नै हो। भिन्दिह योदिह देश बनाउने खराबहरूलाई देशमा आएका नागरिकहरूले पनि गलत विवेकले पैसा कमाउन र खराब कर्मलाई नै अपनाउन जान्छन्।

स्टाडलको विकास भएको, धेरै जनमानसको जीवन सशान्त हुन सकेन। शसको अस्थायी र केन्द्रित विन्दोलाई यहाँ यसै मुलुक हेर्दा विकास देखिए पनि के काम लाग्यो? यसबाहेक विकासहरूमा अस्वी रोग, चान्चो रोग, अल्पिके रोग, अज्ञानता रोगले गर्दा पनि देशको लागि दुर्भाग्य भएको छ। त्यसमाथि देशमा रहेका मानिसहरू कानामा तल हालेर बस्नु, सधैँ खाद्यी प्रणालीलाई अपनाउनुका साथै हानिकारक भएको छ। तर जब मुलुक हुनुपर्छ, मुलुक राम्रो र आउने युवाको भविष्यका लागि सबै सजग भएर लागि पर्नुपर्छ।

आखिर विद्युत मुलुकहरूमा किन नेताहरू खराब हुन्छन् त? यसमा मानिसहरूको आ-आफ्नै तर्क हुन्छ। कोही भन्छन्, विदेशीको इशाराको गर्दा। कोही भन्छन्, भ्रष्टाचारका कारण। कोही भन्छन्, आसेपासे खराब र धेरै कार्यकर्ताका कारण। कोही भन्छन्, देशमा राम्रो सरकारको विकास नहुनुले भन्नुलाई नै देशको नाटकलाई अपनाउनुले भन्नुलाई हुन्छ। यसकारण देश चलाउनेहरू आफूहरू नै राम्रो भएर, सबैको कुरा सुनेर, कडा-इमानसहित, बदलिने सन्ध्यादेखि अर्नि मात्र बन्दै र जनता राम्रो हुँदै जाने हो।

सोच राख्नुहुँदैन। कुसी रोगीहरूको यो भने सोचो लोकतन्त्र, गणतन्त्रको कुनै अर्थ छैन। अर्को कुरा, भ्रष्टाचारले खराब बनाएर भन्दा खराब नै भन्दाखुनुहुँदैन। आफूले हेरेर पनि राम्रा मानिसहरूको कुरा सुनेर अर्थ बढ्न सकिन्छ अर्नि मात्र मुलुक राम्रो हुने हो। लोकतन्त्र यस्ताउनेहरूको मिसन राम्रो हुने हो। देशमा युवावर्ग विकास सुस्त भए पनि, राजनीतिक कारु र सानो भए पनि ब्रुणको भार बोकिरनुहुँदैन। यसले गर्दा विदेशीको नजरमा देश र जनता कमजोरजस्ता हुन्छन्। त्यसकारण देश चलाउनेहरूको दायित्व देश र जनतालाई सबै स्वाभाविकता बनाउने हो। भन्दाको मतलब राज्यले विदेशी ब्रुण विस्तारै तिन सभ्यता निर्माणमा रक्षा गर्नुपर्छ।

देशको खासि भूभागमा राज्यले कृषि लगाउनुको वातावरण बनाइनुपर्दछ। यसबाहेक देश चलाउनेहरूले उदार नीति लिएर अर्थ व्यवसायलाई पनि चलाउन सक्नुपर्छ। यसको लागि देश चलाउनेहरू कडा, इमानदार र उदार नीति अपनाएर आफू बढ्ने हो, नकि आफ्नो काइदा र स्वायत्तताको लागि आसेपासे, कार्यकर्ता र विचोलीविहसँग मात्र हातेमालो गर्ने हो; देशमा सरकारहरू फलान हुनु नसु गैँसौनेहरूले जनताको खाडी खाइराख्नुपर्ने कारण पनि यही नै हो। तपनि जति बेला पनि विदेशीहरू लुग लागेर बसेका हुन्छन्। हनु सक्छ प्रत्यक्ष नै हामीलाई सजाउनु अर्थुस तरिकाको विविधताको हातपिटा बाँधेर राख्ने कुशु तापनि सत्ता कारहरूलाई सुक्ने बढिने बढिनेहरूलाई कमी गर्ने हो। एउटा राम्रो नेता भएर लामो समयसम्म राज गर्नु भने

अन्वयमान हुनु हो। यसमा एउटा छुट्टै अर्थ गर्न चाहन्छु हाम्रो देशमा सरकार तथा नेताहरू असफल हुनुको कारण ज्ञान र राम्रो भिजन नहुनु नै हो। यसबाहेक धेरै आसेपासे, कार्यकर्ता पाल्नुका साथै अनावश्यक अन्तर्वार्ता र भाषण अनि पार्टीका लागि हरेकतिरबाट सभ्यताि आर्जन गरिरारनु पनि असफलताको कारण हो।

अनेक स्टटव्याली गरेर देशमा मानिहरू लोकतन्त्र, गणतन्त्रका लागि गर्नुपर्दछ। तर यसबाहेक देशमा संसाधारणले जीवनको राम्रो, र माइलो अनुभूति गर्न सक्नेनु भनेर योजना रूनी अधिशासक अर्कै हुनु हुन्छ। तर यसमा विविधहरूलाई मात्र दोष दिइनुभन्दा हामी समान, सर्वसाधारण, जनता आदि पनि अन्वय, लान्च, स्वार्थले गर्दा भागीदार छौं। त्यसकारण सबै पक्ष बदलिनु आजको आवश्यकता हो।

अन्वयमा एउटा छुट्टै अर्थ गर्न चाहन्छु हाम्रो देशमा सरकार तथा नेताहरू असफल हुनुको कारण ज्ञान र राम्रो भिजन नहुनु नै हो। यसबाहेक धेरै आसेपासे, कार्यकर्ता पाल्नुका साथै अनावश्यक अन्तर्वार्ता र भाषण अनि पार्टीका लागि हरेकतिरबाट सभ्यताि आर्जन गरिरारनु पनि असफलताको कारण हो। हरेक पक्षका आ-आफ्नो अन्वयमान पनि छुट्टै यो देशमा जसले गर्दा मुलुक सुस्त भएर अर्थ बढ्न सकेन। यसले गर्दा देशमा अपार धन भए तापनि देश राम्रो भएर, जे होस्, अर्थ नहुनुपर्छ। किनभने देश राम्रो बाटोमा गइरहेको छ कि खराब बाटोमा गइरहेको छ, यहाँका मानिसहरू अर्कै कन्फ्युजमा छन्।

(साभार: न्यू अफ नेपाल)

रमेशकेशरी वैद्य

जब घर, समाज र देशमा एकोहीरो घमण्ड, बुरा मानिसहरू सलबलाउँछन् र हामी हुन्छन्, त्यहाँ सबै साढे सातको दशाले घेरिन्छको हुन्छ। यस्तो अवस्थामा जब एक-अर्कोमा राम्रा मानिसहरूले यस्तो समयप्रति कराउँछन्, प्रतिकार गर्दछन् र संघर्ष गरेर आवाज उठाउने गर्दछन्, तब त्यहाँ साढे सातको दशा विस्तारै कम हुँदै जान्छ।

त्यसकारण यस प्रकारको लडाइँप्रति सबै व्यक्ति, समाज सबै पक्षहरूलाई र साथ दिनुपर्छ, खासि मान्ने सोच बोकेर बस्नुहुँदैन, खासि कलममा मात्र अन्वयमान हुँदैन। देश चलाउने नेताहरू तथा निकायहरू व्यक्ति-समाजका लागि आभिव्यक्तिकर हुनु। तर जब मुलुकमा खाद्यी, लोभी र दुष्टहरूको राज हुन्छ, तब त्यो मुलुक र मानिसहरूका लागि भूमिगत र सपनासङ्ग नै हुन जान्छ। यसले गर्दा सबैलाई हानि र दुर्भाग्यसङ्ग नै हुन जान्छ। अहिले हाम्रो मुलुकको कहानी पनि यही नै हो। भिन्दिह योदिह देश बनाउने खराबहरूलाई देशमा आएका नागरिकहरूले पनि गलत विवेकले पैसा कमाउन र खराब कर्मलाई नै अपनाउन जान्छन्।

हाम्रो देशमा सरकार तथा नेताहरू असफल हुनुको कारण ज्ञान र राम्रो भिजन नहुनु नै हो।

यसबाहेक धेरै आसेपासे, कार्यकर्ता पाल्नुका साथै अनावश्यक अन्तर्वार्ता र भाषण अनि पार्टीका लागि हरेकतिरबाट सभ्यताि आर्जन गरिरारनु पनि असफलताको कारण हो।

स्टाडलको विकास भएको, धेरै जनमानसको जीवन सशान्त हुन सकेन। शसको अस्थायी र केन्द्रित विन्दोलाई यहाँ यसै मुलुक हेर्दा विकास देखिए पनि के काम लाग्यो? यसबाहेक विकासहरूमा अस्वी रोग, चान्चो रोग, अल्पिके रोग, अज्ञानता रोगले गर्दा पनि देशको लागि दुर्भाग्य भएको छ। त्यसमाथि देशमा रहेका मानिसहरू कानामा तल हालेर बस्नु, सधैँ खाद्यी प्रणालीलाई अपनाउनुका साथै हानिकारक भएको छ। तर जब मुलुक हुनुपर्छ, मुलुक राम्रो र आउने युवाको भविष्यका लागि सबै सजग भएर लागि पर्नुपर्छ।

आखिर विद्युत मुलुकहरूमा किन नेताहरू खराब हुन्छन् त? यसमा मानिसहरूको आ-आफ्नै तर्क हुन्छ। कोही भन्छन्, विदेशीको इशाराको गर्दा। कोही भन्छन्, भ्रष्टाचारका कारण। कोही भन्छन्, आसेपासे खराब र धेरै कार्यकर्ताका कारण। कोही भन्छन्, देशमा राम्रो सरकारको विकास नहुनुले भन्नुलाई नै देशको नाटकलाई अपनाउनुले भन्नुलाई हुन्छ। यसकारण देश चलाउनेहरू आफूहरू नै राम्रो भएर, सबैको कुरा सुनेर, कडा-इमानसहित, बदलिने सन्ध्यादेखि अर्नि मात्र बन्दै र जनता राम्रो हुँदै जाने हो।

सोच राख्नुहुँदैन। कुसी रोगीहरूको यो भने सोचो लोकतन्त्र, गणतन्त्रको कुनै अर्थ छैन। अर्को कुरा, भ्रष्टाचारले खराब बनाएर भन्दा खराब नै भन्दाखुनुहुँदैन। आफूले हेरेर पनि राम्रा मानिसहरूको कुरा सुनेर अर्थ बढ्न सकिन्छ अर्नि मात्र मुलुक राम्रो हुने हो। लोकतन्त्र यस्ताउनेहरूको मिसन राम्रो हुने हो। देशमा युवावर्ग विकास सुस्त भए पनि, राजनीतिक कारु र सानो भए पनि ब्रुणको भार बोकिरनुहुँदैन। यसले गर्दा विदेशीको नजरमा देश र जनता कमजोरजस्ता हुन्छन्। त्यसकारण देश चलाउनेहरूको दायित्व देश र जनतालाई सबै स्वाभाविकता बनाउने हो। भन्दाको मतलब राज्यले विदेशी ब्रुण विस्तारै तिन सभ्यता निर्माणमा रक्षा गर्नुपर्छ।

देशको खासि भूभागमा राज्यले कृषि लगाउनुको वातावरण बनाइनुपर्दछ। यसबाहेक देश चलाउनेहरूले उदार नीति लिएर अर्थ व्यवसायलाई पनि चलाउन सक्नुपर्छ। यसको लागि देश चलाउनेहरू कडा, इमानदार र उदार नीति अपनाएर आफू बढ्ने हो, नकि आफ्नो काइदा र स्वायत्तताको लागि आसेपासे, कार्यकर्ता र विचोलीविहसँग मात्र हातेमालो गर्ने हो; देशमा सरकारहरू फलान हुनु नसु गैँसौनेहरूले जनताको खाडी खाइराख्नुपर्ने कारण पनि यही नै हो। तपनि जति बेला पनि विदेशीहरू लुग लागेर बसेका हुन्छन्। हनु सक्छ प्रत्यक्ष नै हामीलाई सजाउनु अर्थुस तरिकाको विविधताको हातपिटा बाँधेर राख्ने कुशु तापनि सत्ता कारहरूलाई सुक्ने बढिने बढिनेहरूलाई कमी गर्ने हो। एउटा राम्रो नेता भएर लामो समयसम्म राज गर्नु भने

अनेक स्टटव्याली गरेर देशमा मानिहरू लोकतन्त्र, गणतन्त्रका लागि गर्नुपर्दछ। तर यसबाहेक देशमा संसाधारणले जीवनको राम्रो, र माइलो अनुभूति गर्न सक्नेनु भनेर योजना रूनी अधिशासक अर्कै हुनु हुन्छ। तर यसमा विविधहरूलाई मात्र दोष दिइनुभन्दा हामी समान, सर्वसाधारण, जनता आदि पनि अन्वय, लान्च, स्वार्थले गर्दा भागीदार छौं। त्यसकारण सबै पक्ष बदलिनु आजको आवश्यकता हो।

अन्वयमा एउटा छुट्टै अर्थ गर्न चाहन्छु हाम्रो देशमा सरकार तथा नेताहरू असफल हुनुको कारण ज्ञान र राम्रो भिजन नहुनु नै हो। यसबाहेक धेरै आसेपासे, कार्यकर्ता पाल्नुका साथै अनावश्यक अन्तर्वार्ता र भाषण अनि पार्टीका लागि हरेकतिरबाट सभ्यताि आर्जन गरिरारनु पनि असफलताको कारण हो। हरेक पक्षका आ-आफ्नो अन्वयमान पनि छुट्टै यो देशमा जसले गर्दा मुलुक सुस्त भएर अर्थ बढ्न सकेन। यसले गर्दा देशमा अपार धन भए तापनि देश राम्रो भएर, जे होस्, अर्थ नहुनुपर्छ। किनभने देश राम्रो बाटोमा गइरहेको छ कि खराब बाटोमा गइरहेको छ, यहाँका मानिसहरू अर्कै कन्फ्युजमा छन्।

(साभार: न्यू अफ नेपाल)

महत्त्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू

मकवानपुर प्रहरी	एम्बुलेन्स सेवा
प्रहरी कन्ट्रोल: १००	नेपाल रेडकस: ५२०७११, ९८५४०२९५२
बिस्वा टेलिफोन: ५२०१९९	हेटौँडा अस्पताल: ५२०३०५
दला प्रहरी: ५२०१९९	प्राण निर्माण संघ: ५२०७५५, ५२०४०२०५
पशुपतिनगर इलाका: ५२०१९८	महारी रेडकस: ९८५४०२९५२
पालुङ इलाका: ९८५४०२९५२	द्वितीय रेडकस: ९८५१६२२२१
महारी इलाका: ९८५४०२९५२	भीमफेदी रेडकस: ९८५१६२२१
इलाका फापरफेदी: ९८५४०२९५२	पशुपति रेडकस: ९८५४०२९५२
इलाका भीमफेदी: ९८५४०२९५२	बज्रबारी रेडकस: ९८५४०२९५२
इलाका टिपिन: ९८५४०२९५२	सहकारी अस्पताल: ९८५४०२९५२
चौकीटा नौकी: ९८५४०२९५२	बसाहीदा अस्पताल: ९८५४०२९५२
चिस्ला चौकी: ९८५४०२९५२	बाराह एम्बुलेन्स: ०१
चौघडा चौकी: ९८५४०२९५२	बाल हेल्थलाइन नेपाल: १०९८
नेवारीपानी चौकी: ९८५४०२९५२	माइती नेपाल: ५२०१९९
फाखेल चौकी: ९८५४०२९५२	आइडल अस्पताल: ९८५४०२९५२
पदमपोखरी चौकी: ९८५४०२९५२	आर्वाजिक विज्ञान कला विद्यालय: ९८५४०२९५२

भोलिको पात्रो

भोलि वि.सं. २०८१ कात्तिक २० गते शुक्रबार १५ भैषमि २०२४। पूर्णिमा, कात्तिक शुक्लपक्ष। कल्युषा १५ ५५ न.सं.। सूर्योदय ६:२६, सूर्यास्त ५:१०। शुभ नातक जयन्ती।

आजको राशिफल

मेघ	तुला
रमाइलो या	

द्रुतमार्गको प्रगति राम्रो रहेको संसदीय समितिको दाबी

साझाकुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ कार्तिक/प्रतिनिधिसभाको राज्यव्यवस्था तथा सुशासन समितिले काठमाडौं-तराई-मधेश द्रुतमार्ग आयोजनाको हालसम्मको कार्यप्रगति सन्तोषजनक रहेको जनाएको छ।
समितिका सभापति रामहरि खतिवडाको नेतृत्वमा रहेको संसदीय टोलीले बुधवार गरेको अनुगमनबाट राम्रो प्रगति हासिल भएको दाबी गरेको हो। समिति सभापति खतिवडाले द्रुतमार्गको काम द्रवत गतिमा भइरहेको प्रतिक्रिया दिए। उनले भने, 'नेपाली सेना अहोरात्र सट्टै आयोजना सम्पन्न गर्ने दिशामा अघि बढिरहेको छ। केही व्ययधान छन् भने त्यसलाई छलफलका माध्यमबाट समाधान गर्ने सकिन्छ। सन्तोषजनकसमा काम भएको छ।'

उनले राष्ट्रिय गौरवको सर्वाधिक महत्वको यस आयोजना निर्धारित समयमै सम्पन्न गर्न सर कारले आवश्यक साधनस्रोत उपलब्ध गराउनुपर्नेमा जोड दिए। द्रुतमार्ग २०८३ वैत प्रसन्नसम्म सम्पन्न गर्ने सख्य लिइएको छ। आयोजनालाई विभिन्न १२ वटा चोकजस्ता बुट्टाएर निर्माण काम भइरहेको छ। प्रस्थानबिन्दु ललितपुरको खोकना र अन्तिमबिन्दु बाराको निजगढ रहेको सो सडकको कुल लम्बाइ ७० दशमलव ९७७ किलोमिटर छ। द्रुतमार्ग पहाडी भू-भागमा २५ मिटर र तराई भू-भागमा २७ मिटर फराकिलो हुनेछ। आयोजनाअन्तर्गत ललितपुरमा नौ, काठमाडौंमा चार दशमलव छ, मकवानपुर ४९ दशमलव ७७ र बारामा सात दशमलव सात दशमलव

छ किमि सडक रहेछ। द्रुतमार्गमा १० दशमलव ३०९ किमि लम्बाइको छ वटा सुरङ रहेछ। यो सडकमा विभिन्न स्थानमा कुल १२ दशमलव ८८३ किमी लम्बाइको ८९ वटा पुल निर्माण भइरहेको छ।
मन्त्रपरिषदको २०७४ वैशाख २१ गतेको निर्णयानुसार यो आयोजना निर्माण व्यवस्थापनको जिम्मेवारी नेपाली सेनालाई दिइएको हो। एचियाली मापदण्डका आधारमा निर्माण भइरहेको सो सडक आयोजनाको कुल लागत दुई खर्ब ११ अर्ब ९३ करोड रुपैयाँ रहेको छ। यो आयोजनामा हालसम्म ६४ अर्ब ६२ करोड खर्च भइसकेको छ। सांसद चित्रबहादुर केसीले काठमाडौंमा खबर गरिएको अन्वयजनमा सडक निर्माणमा भएको प्रगति भिन्न रहेको प्रतिक्रिया दिए।

बागमतीमा ५ हजार ५०३ हेक्टर धान खेतीमा क्षति, मकवानपुरमा बढी

हेटौडा, २८ कार्तिक/बागमती प्रदेशमा विपद्का कारण ५ हजार ५०३ हेक्टर धानखेतीमा क्षति पुगेको छ। प्रदेशको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले प्रदेशका विभिन्न जिल्लामा विपद्का कारण सो हेक्टर धानखेतीमा क्षति पुगेको जनाएको छ।
मन्त्रालयका प्रवक्ता सुजन केडेलका अनुसार, प्रदेशका मकवानपुर, नुवाकोट, ललितपुर,

काभ्रे, रामेछाप, सिन्धुली र धादिङ लगायतका जिल्लामा विपद्का कारण सवैभन्दा बढी धानखेतीमा क्षति पुग्योको हो। तीमध्ये सबैभन्दा बढी मकवानपुरमा लगाइएको धानखेतीमा क्षति पुगेको छ। कुल २४ हजार २४७ हेक्टर क्षेत्रफलमा क्षतिग्रस्त धान रोपाईं भएको मकवानपुरमा २ हजार १०२ दशमलव ८३ हेक्टरमा लगाइएको धान खेतीमा क्षति पुगेको हो। यसैगरी, ११ हजार

८८ हेक्टर क्षेत्रफलमा धान रोपाईं भएको सिन्धुलीमा ८२४, ९ हजार ९४७ हेक्टर क्षेत्रफलमा धान रोपाईं भएको काभ्रेमा ६०२ दशमलव १, ४ हजार १६३ हेक्टर क्षेत्रफलमा धान रोपाईं भएको ललितपुरमा २११ दशमलव ५, ११ हजार १०९ हेक्टर क्षेत्रफलमा धान रोपाईं भएको नुवाकोटमा ११८ दशमलव २५५ हेक्टर क्षेत्रफलमा लगाइएको धान खेतीमा विपद्का कारण क्षति पुगेको छ।

महिलाअधिकार महासन्धीबारे प्रदेशस्तरीय बहस

साझाकुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ कार्तिक/हेटौडाका महिलाअधिकार महासन्धी छुट्टा प्रतिवेदनको लागि बागमती प्रदेशस्तरीय छलफल तथा सुनब सञ्चलन कार्य भएको छ।
महिला कानून र विकास मन्त्र (एफडब्ल्यूएडी)को आयोजनामा भएको कार्यक्रममा बागमती प्रदेश क्षेत्रका महिला अधिकारकर्मी, कानूनविद्य सल्लाहको सरोकारवालाको सहभागिता रहेको थियो।
कार्यक्रममा बोल्दै अधिकारकर्मीले बागमती प्रदेश क्षेत्रमा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका महिला, दलित तथा पछि परिएको समुदायको महिला र वैवाहिक तथा अल्पसंख्यक महिलाको सवालमा छुट्टा प्रतिवेदनमा सहभागी राउत/जुन/पुर्व बुँदाहरूसारै बहस गरिएको थियो।

राज्य अर्जे जिम्मेवार बनिनसकेकोले नैसस्कारी क्षेत्रबाट तिरन्त खबरदारी जारी राख्नुपर्ने बताए।
राज्यले प्रत्यायोजन गरेको अधिकार कागजमा मात्र सीमित भएको भन्दै अधिकार प्राप्तिको लागि खबरदारी, बहस तथा पैरवी आवश्यक रहेको उनीहरूको धारणा थियो।
कार्यक्रममा बोल्दै अधिवक्ता सागर पाठकले सरकारले आवश्यक प्रतिवेदन बुझाइसकेको अवस्थामा सरकारी तवरबाट छुट्टा तथा थप नहुने विषयलाई नैसस्कारी क्षेत्रबाट समावेश गरेर प्रतिवेदन तयार पारिने बताए।
सरकारले जारी गर्ने प्रतिवेदनले सरप्रतामा सबै विषयहरू उठान गर्ने संभावना न्यून रहने हुँदा नैसस्कारी सत्यताहरूको सक्रिय सहभागितामा छुट्टा प्रतिवेदन तयार पार्नको लागि प्रदेशस्तरीय गोष्ठीको आयोजना गरिएको हो।
गोष्ठीमा बोल्दै बरिष्ठ अधिवक्ता मीरा दुर्गाजले महिलाको सवालमा राज्यले हेर्ने दृष्टिकोण र समाज/पतिक सहभागिताको सुनिश्चितताको लागि यस्ता छानै कार्यशालाले महत्वपूर्ण सहयोग गर्ने बताइन्।
कार्यक्रममा आफ्नो धारणा राख्दै अधिकार अधिकारकर्मीले महिलाको हकअधिकारको सवालमा

मोटरसाइकल सबैभन्दा ढिलो चलाएर कार्कीले जिते पुरस्कार

साझाकुरा संवाददाता

हेटौडा, २८ कार्तिक/चैतपुर जेसीज मतहरीको जेसीज सन्दाहअन्तर्गत बुधवार आयोजित विस्तारै मोटरसाइकल चलाउने प्रतियोगितामा सुरज कार्की प्रथम भएका छन्।
१४ सहभागीलाई अघि लगाउँदै ढिलोसम्म मोटरसाइकल चलाएर उनले प्रथम स्थान हासिल गरेका हुन्। प्रतियोगितामा अगिल धापा द्वितीय र तिमेश केसी तृतीय भए। मोटरसाइकल बिस्तारै चलाएर पनि पुरस्कार जित्न सकिन्छ र गन्तव्यमा पुग्न सकिन्छ भन्ने सन्देश दिनका लागि प्रतियोगिता आयोजना गरिएको जेसीज सन्दाह मूल कार्यक्रम संयोजक कार्यकारिणी उपलक्ष्य सुरेश गौतमले जानकारी दिए।

कार्यक्रम संयोजक मनिष पौडेलको संयोजकत्व एवम चैतपुर जेसीज मतहरीका अध्यक्ष रविन्द्र कुमलको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा मतहरी गाउँपालिका-४ का वडाअध्यक्ष प्रकाश थापाको प्रमुख आतिथ्यता रहेको थियो। वडाअध्यक्ष थापाले समेत सन्धानन भैरहेको भन्दै उनले आगामी दिनमा समेत जेसीजसम्म सहकार्य जारी राख्ने बताए।

साइकल चलाएकै कारण धेरै युवाले अकालमा ज्यान गुमाइरहेको स्मरण गर्दै यस्ता कार्यक्रमले सचेतना फैलाउन मद्दत पुग्ने बताए। जेसीजसंगको सहकार्यमा खुला फुटबल प्रतियोगिता समेत सन्धानन भैरहेको भन्दै उनले आगामी दिनमा समेत जेसीजसम्म सहकार्य जारी राख्ने बताए।

कर्मचारी आवश्यकता

यस सहकारी संस्थाका लागि तिन अनुसारको कर्मचारी आवश्यकता भएकोले योग्यता पुगेका नेपाली नागरिकले सम्पर्क राख्नुन हो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।
तह : ४ (चौथो)
पद : कर्णालय सहकार्य
बौद्धिक योग्यता : न्यूनतम, +२ (व्यवस्थापन संकाय, विज्ञान संकाय वा अर्थशास्त्र, गणित वा कम्प्युटर मुख्य विषय लिई कुनै पनि संकायमा +२ प्रथम श्रेणीमा उत्तीर्ण)
उमेर : १८ वर्ष पूरा भई ३५ वर्ष नपरायेको
मातृभाषा तलब : रु. २१,२७५.१००
पचा : रु. १०००/१०० + रु. ४००/१०० एक जार शुरुवाट नै पाउने (बाँकी परीक्षण काल पछि)
बन्धु सुविधा : एक महिनाको तलब मंडिकल सुविधा, एक महिनाको दशौं र नाफाको आधारमा बोनस परीक्षण काल पछि
परीक्षण काय : १ वर्ष
विशेष शर्तता : कम्प्युटर हिन्डोमा हुनुपर्ने, Word, Excel तथा Power point मा राम्रो क्षमता भएको।
पैसा पर्ने पर्ने कायवात : बौद्धिक योग्यताको प्रमाण पत्र, चारित्रिक प्रमाण-पत्र, नागरिकता र तालिमको प्रमाण-पत्र
परीक्षाको फिचिन : लिखित, मौखिक तथा प्रयोगात्मक
बराबरास्त बन्धुता मिति : २०८१/०७/२८
बराबरास्त बन्धुता मिति : २०८१/०८/१२ कार्यालय समय भित्र लिखित परीक्षा : २०८१/०८/१४
बौद्धिक तथा प्रयोगात्मक : २०८१/०८/१५
नतिजा प्रकाशन : २०८१/०८/१६
परीक्षा बन्दुर : रु. १०००/१००
साइडराम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.
सम्पर्क नं. : ९८४५२८८३२८

HIMALAYAN LIFE
सुरक्षा अटल, भविष्य सञ्चन
प्रधान कार्यालय मनकामना मार्ग, काठमाडौं, नेपाल
फोन नं. ५९७००५७ पो.ब.नं. २५९७९

हकदावी सम्बन्धी सूचना

यस कम्पनीबाट जारी तपहिशासमा उल्लेख भएका बीमालेखका बीमिहतरले बीमालेख हराएको/नासीएकोले प्रतिलिपी बीमालेखको लागि निवेदन पेश गरेको हुँदा उक्त बीमालेख उपर कसैको हक दावी भए यो सूचना प्रकाशित मिति ३५ दिनभित्र कम्पनीको केन्द्रीय कार्यालयमा सबुद प्रमाण सहित हक दावी दर्ता गर्नुहुन सम्बन्धीत सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। सो अवधिभित्र दावी दर्ता नभएमा निवेदकहरूको माग बमोजिम प्रतिलिपी बीमालेख जारी गरिने व्यहोरा समेत सम्बन्धित सबैका लागि जानकारी गराइन्छ।

तापशिल

क्र.सं.	बीमालेख नं.	बीमिहताको नाम	ठेगाना
१	PL19400003306	विशाल दाहाल	हेटौडा-०४, मकवानपुर
२	PL1940000529	सुबं बहादुर विष्ट	थाहा-०७, मकवानपुर

हार्दिक समवेदना

आघो टप्प टिप्यो, लग्यो मिति पुग्यो टारेर दर्वैन त्यो
इन्दै विन्ती गरुन भुकेर पदमा यो विन्ती माफ्दै न त्यो

जन्म: २००८/११/११
स्वर्गारोहण: २०८१/०७/१०

स्व. राम बहादुर लो

यस KTM-HTD ग्रुपका सदस्य प्रिय मित्र श्याम कुमार लोज्यूका पूजनीय पिता रामबहादुर लोको मिति २०८१/०७/१० गते शनिबारका दिन असामयिक स्वर्गारोहण भएकोमा हामी ज्यादै मर्माहत भएका छौं। शोकको यस घडिमा दिवंगत आत्माको चीरशान्तिको कामना गर्दै शोकसन्तप्त परिवारजनमा धैर्य धारण गर्ने शक्ति मिलोस् भन्दै हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछौं।

सतिन लामा हे.उ.म.न.पा.-१०	श्रृजन श्रेष्ठ हे.उ.म.न.पा.-५	रूपकराज दाहाल हे.उ.म.न.पा.-४	कर्मठ तामाङ्ग हे.उ.म.न.पा.-१०	जनक भण्डारी हे.उ.म.न.पा.-१६
विश्व सिं रुम्बा हे.उ.म.न.पा.-८	दिलिप रिमाल हे.उ.म.न.पा.-४	रति नकर्मि हे.उ.म.न.पा.-४	राजन न्यौपाने (कुला) ललितपुर	दिपेश जोशी काठमाडौं

KTM-HTD ग्रुप, परिवार

साझाकुरा राष्ट्रिय बैनिकका लागि सभिन न्यौपानेद्वारा प्रकाशित, सम्पादक: सरला खनाल, कार्यालय/मुद्रण: हेटौडा-१ चौकीटोल, फोन नं: ०४-५२९११४, E-mail:sajhakra@gmail.com, URL: www.sajhakuranews.com, पोस्ट बक्स नं. २९, मुद्रण: सफल छापखाना